

בימת המערכת

קוראים נכבדים,

מערכת כתב העת רפואה ומשפט מתכבדת להציג בפניכם את חוברת 41, המציינת את החוברת ה-15 בה אני משמש כעורך ראשי של כתב העת.

בשנים האחרונות חידשנו את כתב העת והצבנו אותו על המפה, הן מבחינת מעמדו והן מבחינת התכנים שבו. לדעתנו הגיעה העת להתאימה למציאות הדיגיטאלית ולפיקך אנו נערכים לשינויים משמעותיים בכיוון זה.

מערכת כתב העת מברכת את עו"ד אלי זוהר עם בחירתו לנשיא האגודה לרפואה ומשפט ומאחלת לו הצלחה בתפקידו.

בבימת המערכת בחוברות הקודמות דיווחנו על מינוי נציגים מישראל לשמש בתפקידים בכירים בארגון העולמי למשפט רפואי המשמש כארגון הגג לכל הארגונים במדינות בעולם, ובכלל זה לאגודה לרפואה ומשפט בישראל וכן למרכז לבריאות ואתיקה שליד אוניברסיטת חיפה בחסותם יוצא כתב העת לאור.

בין התאריכים 12-8 באוגוסט 2010 יתקיים בזאגרב קרואטיה הקונגרס ה-18 למשפט רפואי ואנו נערכים לו כבר עתה. בסמוך לבימת המערכת תמצאו **קול קורא להצטרף לארגון העולמי למשפט רפואי** במסגרתו יוכלו החברים לתרום גם בזירה העולמית.

במדור משפט רפואי אנו מציעים לקורא שלושה מאמרים הדנים בנושא מידע במערכת יחסים שבין הרופא והמטופל.

מאיה רז פלד במאמרה: **"מסירת מידע על קיומן של בדיקות סקר ואי תחולת דוקטרינת ההסכמה מדעת"** מבקשת לקבוע סטנדרט גילוי חדש על פי דוקטרינת ההסכמה מדעת לפיה בבדיקות סקר שעורך משרד הבריאות לאוכלוסיות ספציפיות לצורך זיהוי פתולוגיה הנמצאת בסיכון גבוה באותה אוכלוסיה אין מקום להחיל את חובת הגילוי כפי שנקבעה בהלכה הפסוקה. גישה חדשנית זו ודאי תעורר הדים ודעות שונות. ההערות למאמר נכתבו על ידי **ד"ר עופרה גולן**.

השופט (בדימוס) **אביגדור סלטון ודניאל שם טוב** עוסקים במאמרם **"יידוע בן/בת זוג או שותף/פה ליחסי מין, של נשא HIV או חולה AIDS על אודות מצבם הרפואי של הנשא/החולה בשאלות משפטיות רפואיות הקשורות ליידוע בן/בת הזוג אודות מצבם הרפואי**. המאמר סוקר את המצב המשפטי בארץ ובעולם תוך אבחנה בין חובת היידוע המוסרית לעומת המשפטית. הערות למאמר כתבו **גליה הילדסהימר ואברהם סהר**.

עו"ד יראון פסטינגר מתאר במאמרו **"הגנה טורפנית בתיקי רשלנות רפואית"** את המציאות בה מצויים תובעים בתביעות רשלנות רפואית אשר בנוסף לנזק שהוסב להם חייבים להתמודד עם גרסאות בהם הם מוצגים כשקרנים תוך הדגמת מקרים מהפסיקה של ניגודי אינטרסים, משוא פנים, טיוח מידע עד כדי זיוף רשומות רפואיות והכל על מנת לשרת את האינטרסים הכספיים של חברות הביטוח. הערות למאמר כתב **זאב וייל**.

במסגרת ההתמקצעות של כתב העת אנו מזמינים איגודים מקצועיים בהסתדרות הרפואית להעביר אלינו **ניירות עמדה** ככל שיש להם זיקה לנושאי רפואה ומשפט.

במסגרת חוברת זו אנו מציינים נייר עמדה של האיגוד הפסיכיאטרי **"התערבות עם מטופל אובדני בעידן רפואה מתגוננת - הערכת סיכון לגבולות האחריות"**.

נוכח ריבוי המאמרים העוסקים בהוכחת טענות רפואיות במשפט, פתחנו מדור המכונה **ראיות מדעיות במשפט** במסגרתו אנו מציינים שני מאמרים חדשים ומרתקים.

פרופ' שי לין דן במאמרו "הוכחת קשר סיבתי בהתייחס לחולה שנחשף לחומר מסרטן, לעומת הוכחת עודף תחלואה בקבוצה שנחשפה לחומר שטיבו אינו ברור" הסוגיה המעסיקה את בתי המשפט בתביעות נזיקין רבות היא שאלת הקשר הסיבתי המשפטי והעובדתי, בעיקר בתביעות על רקע חשיפה לחומרים עם סיכון תחלואתי. למאמר השלכות גם לתביעות רשלנות רפואית מקום בו המוסד הרפואי מבסס הגנתו בשאלת הקשר הסיבתי על נתונים סטטיסטיים. הערות למאמר כתב אברהם סהר.

המלומדים מרדכי הלפרט, יורם פלוצקי ודוד אואן חיברו מאמר הנושא את השם "התאמות חלקיות של פרופילים גנטיים באוכלוסייה רחבה: תיאוריה, תחזיות, דיון משפטי ומשמעויות מעשיות". המאמר עוסק בהשלכות סוגיות ההתאמות החלקיות של פרופילים גנטיים באוכלוסייה על המשפט. בהתחשב בכוחה הראייתי הרב של ראיית ה-DNA מחד, והאפשרות לטעות או להגיע לזיהוי שגוי בממצאים על סמך הפקת פרופיל חלקי בלבד מזירת הפשע מאידך. המאמר מעורר שאלות כבדות משקל במיוחד במשפט הפלילי והצעת המחברים היא להימנע מהרשעה על סמך ראיית ה-DNA כראיה יחידה. הערות הביקורת למאמר כתבה ד"ר מאיה פרוינד.

במדור פסיכולוגיה אתיקה ומשפט נציג שני מאמרים, האחד של ה"ה רבקה רייכר-עתי, רות יבור, וסיגל לוי "סחף בעמדות אתיות של סטודנטים לתואר שני בפסיכולוגיה העוברים הכשרה במערכות רפואיות". את הערות המערכת כתב דניאל וייל.

השני פרי עטו של יורם צ. צדיק "על טיפול פסיכותרפי וביולוגי בבריאות הנפש: הסתכלות חוזרת על פרשת אושרוף וצ'סטנט לודג'". את הערות המערכת כתב שמואל הירשמן.

בהמשך למאמר השל פרופ' שפרה שוורץ בחוברת 40 על 60 שנות מדיניות בריאות הציבור בישראל החלטנו לפתוח מדור חדש המתיחס להיבטים היסטוריים של רפואה ומשפט, נציג שני מאמרים מרתקים. יעקב מרגולין ואליעזר ויצטום כתבו את המאמר "פסיכיאטריה ומשפט בארץ ישראל- היבטים היסטוריים" ומאמרו של פרופסור משה פיינסוד "גודש דם ואי שפיות זמנית - עדות מומחה בבית המשפט זוטה היסטורית".

במדור ביקורת חקיקה נציג שני מאמרים הדנים בסוגיית רישום מרשמי תרופה על ידי אחות על רקע תיקונים מס' 14 ו-16 לפקודת הרוקחים [נוסח חדש] תשמ"א. למאמרים הקדמנו מבוא פרי עטו של העורך פרופ' אברהם סהר הממליץ לקרוא את המאמרים בצוותא חדא, את מאמרה של חיה ביאליק בנושא "סמכות האחיות וההזדמנות: רישום מרשמי תרופה על ידי אחות" וכן את מאמרו של שגב שני וזוהר יהלום "ניפוק תרופות מרשם שלא בהתאם למרשם רופא – עדכוני החקיקה ומשמעותם". הערות למאמרים כתב פרופ' יורם פינקלשטיין.

ד"ר ישראל דורון מציג בפני ציבור הקוראים את "אמנת האג להגנה בינלאומית על מבוגרים". מדובר בכלי משפטי, אשר נכנס לתוקף (כלפי המדינות שחתמו ואשררו אותו) בראשית שנת 2009, שיכול להבטיח לישראלים המכינים הנחיות רפואיות מקדימות מכוח חוק החולה הנוטה למות, כי הנחיות רפואיות אלה יכובדו גם כאשר הם נמצאים מחוץ לגבולות המדינה.

כן אנו מציגים את הפרסום אודות הצעת החוק הפרטית של ח"כ חיים אורון "מוות במרשם רופא" שתכליתה לאפשר לחולים סופניים לקבל מרופא מרשם שיסיים את חייהם. הערות לטיטוט הצ"ח כתבו אהובה טיכו, יוסי גרין ואברהם סהר. כמו כן מובאת תגובתו של ח"כ חיים אורון.

במדור ביקורת פסיקה אתיחס לסוגיית "הפיצויים עונשיים במשפט האזרחי - הלכה ואין מורין כן", זאת בהקשר למאמרו של עו"ד פסטינגר "הגנה טורפנית בתיקי רשלנות רפואית" במדור משפט רפואי.

במדור תגובת קוראים נציג התייחסות של יובל מלמד ולמאמרם של לוריה ופניג שפורסם בחוברת 40 "עונש מופחת בעבירות רצח" וכן תגובה של אברהם רובינשטיין למאמרו של אברהם סהר המומחה הנאות אשר פורסם בחוברת 40 ותשובתו של אברהם סהר לתגובה.

בנוסף נציג את המדורים הקבועים ביקורת חקיקה, חידושי פסיקה, מדור חדשות חוץ ותקצירים באנגלית. תשומת לב הקוראים לחידוש שהנהגנו בהנחיות לכותבים על ידי תוספת "הצהרת מחבר" בנוסח המצורף להנחיות בהתאם להצהרה המצ"ב להנחיות.

אנו מאחלים לקוראים קריאה מהנה ופורייה.

יונתן דייויס, עו"ד

עורך ראשי

כתב העת "רפואה ומשפט"